

5. Hickman L., Longman C. Case Method: Business Interviewing (Case Method) / Hickman L., Longman C. – Addison-Wesley Professional, 1994. – 220 p.

6. Yin R. K. Case Study Research: Design and Methods / Yin R. K. – Third Edition (Applied Social Research Method). – Sage Publications, 2002. – 200 p.

Анотація

Людмила Воротняк

Метод case-study и его влияние на формирование навыков межкультурной коммуникации магистров в процессе изучения иностранных языков

В статье автором осуществлен анализ метода case-study, описывается возможность использования метода на занятиях иностранному языку с магистрами. Представленная методика предполагает использование проблемно-ситуационного анализа, в основе которого лежит обучения иностранным языкам путем решения конкретных задач-ситуаций (кейсов).

Основными понятиями, которые используются в case-study, являются понятия «ситуация» и «анализ». Основная задача практического кейса заключается в детальном отображении жизненной ситуации. Таким образом, кейс создает практическую модель ситуации. Учебное назначения практического кейса – тренинг магистров в определенной лексико-грамматической теме.

Выявлено, что центральное место метода case-study занимает дискуссия. Важной характеристикой дискуссии является уровень ее компетентности, которая зависит от компетентности ее участников. Однако основным фактором в дискуссии является степень ее руководства преподавателем.

Метод case-study способствует развитию у магистров навыков самоанализа, а также аналитических, практических, творческих, коммуникативных, социальных навыков, расширению мировоззрения, формированию навыков межкультурной коммуникации.

Ключевые слова: магистры, метод case-study, межкультурная коммуникация, проблемно-ситуационный анализ.

Summary

Liudmyla Vorotniak

The Method of Case-Study and its Impact on the Development of Masters' Skills of Intercultural Communication in Learning Foreign Languages

In this article the author analyzes the method of case-study, describes the use of the method in the process of teaching foreign languages. The presented method involves the use of problem-situation analysis, which is based on learning a foreign language with the help of solving specific problems - situations (cases).

The main concepts used in the method of case-study are the concepts of «situation» and «analysis.» The main objective of the case is detailed picture of a real-life situation. Thus, the case provides a practical model of the situation. Educational purpose for the practical case is masters' training in certain lexical and grammatical subject.

It is revealed that discussion plays an important role in case-study method. An essential feature of the discussion is the level of competence, which depends on the competence of its members. However, a major factor in the discussion is the extent of the teacher's control.

The method of case-study promotes formation of Masters' analytical, practical, creative, communicative, social skills, broadening of outlook, the skills of intercultural communication.

Key words: masters, method case-study, intercultural communication, problem-situation analysis.

Дата надходження статті: «10» вересня 2014 р.

УДК: 372.882

ПРИНА ГЛОТОВА,

кандидат філологічних наук
(м.Одеса)

Використання інтерактивних методів в організації самостійної роботи студентів з української літератури

В статті проаналізовано використання інтерактивних методів в організації самостійної роботи студентів з української літератури. Розглянуто засади організації навчання в інтерактивному режимі. Виокремлені та проаналізовані групові інтерактивні методи, які, на думку автора, є найкращим варіантом організації навчального процесу, при якому студент виступає суб'єктом пізнавальної діяльності. Встановлено, що використання таких технологій не тільки сприяє ефективному розвитку студента, а й викладача, дає можливість для фахового росту, для зміни себе, для навчання разом зі студентами.

Ключові слова: самостійна робота, інтерактивні методи, українська література, студент.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Самостійна робота (надалі СР) – це одна з форм навчального процесу та суттєва його складова. Мета СР – не лише закріплення, розширення,

поглиблення отриманих знань, вмінь та навичок, а й самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу без сторонньої допомоги. Сучасні реформи в освіті зумовлюють необхідність посилення ефективності самостійної роботи студентів (СРС) особливо враховуючи подальшу перспективу інтеграції вищої освіти України в Європейський освітній простір відповідно до вимог Болонського процесу та РРЕ. З одного боку передбачається скорочення аудиторного навантаження студентів і надання їм широкої автономії у навчанні, з іншого – незалежно від спеціалізації та характеру роботи будь-який молодший спеціаліст має володіти фундаментальними знаннями, професійними вміннями та навичками діяльності свого профілю, досвідом творчої та дослідницької діяльності по вирішенню нових проблем, досвідом соціально-оціночної діяльності. Дві останні складові формуються саме в процесі самостійної роботи студентів. Викладач є організатором пізнавальної діяльності, а власне пізнання здійснює сам студент. Крім пізнавального, СР має ще й виховне значення: вона формує самостійність не лише як сукупність вмінь та навичок, а й як рису характеру, яка відіграє важливу роль в структурі особистості молодшого спеціаліста.

Аналіз досліджень і публікацій... Слід звернути увагу на те, що проблеми визначення змісту самостійної роботи, шляхи підвищення її результативності та дослідження можливостей надання студентам самостійності у навчанні завжди були в полі зору методистів. Зокрема, проблеми організації СРС висвітлюються у працях І.П.Задорожної, І.О.Зимньої, В.О.Козакової, А.В.Конишевої, А.І.Родинко, Н.Ф.Коряковцевої, Н.В.Ягельської, Л.В.Ягеніч та ін. Слідом за Н.В.Ягельською СРС розглядається нами як форма організації та реалізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, яку спрямовує і контролює викладач або сам студент відповідно до програми навчання й індивідуальних потреб на аудиторних заняттях або у позааудиторний час з метою оволодіння професійними знаннями, навичками й уміннями.

Організація СРС базується на низці принципів:

1. Принцип самостійності (готовність студента самостійно мислити, планувати, приймати самостійно професійне рішення і т.п.).
2. Принцип комплексного підходу (розвиток навичок не лише репродуктивної діяльності, але й творчої).
3. Принцип творчої спрямованості (розвиток здібностей студентів розв'язувати нестандартні навчальні та професійні ситуації, самостійно розробляти творчі проекти).
4. Принцип особистісно зорієнтованого підходу (спрямований на врахування індивідуального стилю навчальної роботи, особливості функціонування психіки окремого студента) (та ін.).

У дослідженні С.М.Кустовського підкреслюється, що самостійне опрацювання навчального матеріалу має бути організоване з використанням різноманітних педагогічних методик і технологій: дидактичних ігор, кейс-методики, інтегрованого навчання, проблемного навчання, новітніх інформаційних технологій, технологій навчання в малих групах, кооперативного навчання та широкого застосування технічних засобів навчання [3, с.51]. Вищезазначені технології, на нашу думку, розвинуть у студентів такі необхідні їм емоційно-вольові характеристики, як дисциплінованість, організованість, ініціативність, рішучість, цілеспрямованість.

Формулювання цілей статті... Саме це зумовило мету нашої роботи – дослідження місця інтерактивних методів в організації СРС з української літератури.

Виклад основного матеріалу... Власне термін «інтерактивний» англійського походження і означає «той, що взаємодіє», «здатний до взаємодії» (з англ. «interact», де «inter» – взаємний, «act» – діяти). Отже інтерактивний – здатний до взаємодії, діалогу. Тому інтерактивне навчання (ІН) – це, перш за все, діалогове навчання, під час якого здійснюється взаємодія педагога та студента.

У педагогічній літературі в дослідженнях О.І.Пометун, Л.В.Пироженко, О.М.Пехоти, С.О.Сисоевої, Г.К.Селевко та ін. обґрунтовані теоретичні та методичні засади організації ІН, проаналізовані типи та форми останнього за рівнем активності, способами організації і т. п. [6; 8; 9]. Теоретичною основою запровадження ІМН є системний особистісно орієнтований і діяльнісний підходи (Ю.К.Бабанський, М.М.Поташнік). Методологічну основу складають розробки сучасних українських та зарубіжних педагогів в галузі методів і технологій навчання (І.М.Дичківська, О.І.Пометун, Л.В.Пироженко та ін.). Запровадження ІМ дає можливість змінити відношення до об'єкта навчання, перетворивши його в суб'єкт, тобто зробити студента співавтором лекцій, семінарського чи практичного заняття.

За Л.В.Пироженко та О.І.Пометун визначають умовну робочу класифікацію інтерактивних технологій за формами навчання (моделями), у яких реалізуються інтерактивні методи. Їх розподіляють на чотири групи залежно від мети заняття та форм організації діяльності студентів: інтерактивні технології кооперованого навчання, інтерактивні технології колективно-групового навчання, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань [6, с.49].

У сучасній дидактиці виділяють наступні засади організації навчання в інтерактивному режимі:

- основою засвоєння інформації є активна позиція учасників пізнавального процесу;
- інтеракція сприяє інтелектуальному, діяльнісно-вольовому та творчому розвитку;
- відбувається постійна зміна позицій «відправник» і «отримувач» інформації, тобто зміна комунікативних ролей;
- інтерактивний режим навчання передбачає реалізацію принципів проблемності, контекстного навчання, мотивації пізнавальної діяльності студентів, ініціативності.

Вже на етапі підготовки до аудиторних занять, коли студенти опрацьовують спеціальну літературу та збирають інформацію для подальшого спілкування, проявляється інтерактивний характер СРС. Викладач має підбирати нестандартні завдання з метою створення передумов для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів і надихати їх на виконання таких завдань позааудиторно. Заслуговує на увагу рекомендація А.І.Родинко щодо практики самостійного читання студентами наукового тексту з виходом в усне (виступ, дискусія) чи письмове (складання плану, конспектування, анотування, реферування, рецензування) мовлення; працювати зі словниками та іншою довідковою літературою [7, с.301]. Така робота є інтерактивною і такою, яка, на думку О.Б.Тарнопольського і С.П.Кожушко, відповідає етапу накопичення потрібного мовного і мовленнєвого матеріалу та його опрацювання, чим забезпечує перший рівень автономії навчальної діяльності студентів [9, с.94-95].

На перших заняттях із вивчення творчості письменника необхідно викликати у студентів інтерес до постаті митця – це спонукатиме до інтенсивного пошуку найцікавішого матеріалу про письменника, до читання й аналізу його творів.

Робота у групах, сприяє виникненню у студентів покращання комунікативних навичок, у них проявляється як командний дух, так і характеристики лідера окремих індивідуумів. Таким чином, створюється умови для індивідуального самовираження всередині групи, вміння працювати в команді, розвивається дух суперництва, який сприяє мотивації студентів до розширення знань для покращення комунікації та словесного закріплення своїх позицій. Даний метод вчить студента активному самостійному пошуку відповіді, що є одним з основних завдань Болонського процесу.

Можна виділити такі групові методи:

– робота в парах. Ця технологія особливо ефективна на початкових етапах навчання студентів роботі у малих групах. Її можна використовувати для досягнення будь-якої дидактичної мети. Робота в парах дає час подумати, обмінятися ідеями з партнером і лише потім озвучувати свої думки перед аудиторією. Вона сприяє розвитку навичок спілкування, вміння висловлюватись, критичного мислення, вміння переконувати й вести дискусію;

– робота в трійках. По суті, це ускладнена робота в парах. Найкраще в трійках проводити обговорення, обмін думками, підбиття підсумків чи навпаки, виділення несхожих думок;

– робота в малих групах (команда). Мета: вирішення складних проблемних ситуацій, що потребують колективного розуму, набуття навичок у спілкуванні та співпраці застосовуючи наступні прийоми: «Діалог», «Синтез думок», «Пошук інформації», «Коло ідей», «Спільний проект» [1, с.2].

Вдалим груповим методом активізації пізнавальної діяльності студентів є дискусія. Вона сприяє розвитку критичного мислення, дає можливість визначити власну позицію, формує навички відстоювати власну думку, поглиблює знання з певної теми, яка обговорюється. До згорнутої форми дискусії належить «круглий стіл» – це бесіда, в якій на рівних приймають участь студенти (група до 5 осіб), відбувається обмін думками як між учасниками круглого столу, так і з аудиторією (всі інші студенти). Роль викладача є головною в такій формі роботи. Вона проявляється в умінні вдало задати питання, вести діалог, тримати паузу, чекати відповіді. Бажаним є використання саме питань відкритого типу: як? чому? за яких умов? що може відбутися якщо...? Не менш цікавим є «метод шести капелюшків», який є одним з варіантів проведення круглого столу. Це проста і ефективна система, що значно збільшує продуктивність праці. Коли обговорюється питання, кожний із присутніх застосовує до нього конкретний капелюх і всі думають в одному напрямку. Кожний колір має свої функції. Білий капелюх: Детальна і необхідна інформація. Тільки факти. Яка ще необхідна інформація? Жовтий капелюх: Символічне відображення оптимізму. Дослідження можливих успіхів і позитивних сторін. Переваги. Чому це спрацює? Чорний капелюх: Застерігає і змушує думати критично. Що може статися поганого або що піде не так? Обережність. (Не зловживайте нею.) Червоний капелюх: Почуття, ідеї та інтуїтивні прозріння. (І не намагайтеся їх пояснити.) Які почуття в мене виникають? Зелений капелюх: Фокусування на творчості, альтернативних рішеннях, нові можливості та ідеї. Це можливість висловити нові поняття та концепції. Синій капелюх: Керування розумовими процесами. Гарантія дотримання всіх шести капелюхів. Використання цього прийому дозволяє скоротити час розв'язання проблем на більше, ніж на 40% і підвищити ефективність результатів діяльності [4].

Ще однією формою диспуту є «акваріум» (кілька студентів з групи сидять у центрі кабінету в оточенні інших і ведуть дискусію. Кожен з тих, хто спостерігає, закріплений за кількома учасниками дискусії, уважно стежить за нею, а потім висловлює свої зауваження і коментарі). Заздалегідь до проведення заняття рекомендується література, забезпечується знання тексту – лише в такому разі дискусія буде ефективною, а доведення істини аргументоване й переконливе.

Технологія «мозаїка» – це груповий метод, що дає змогу значний обсяг інформації вивчити за короткий проміжок часу, а також спонукає студентів допомагати один одному, вчитися навчаючи. «Мозаїку» доцільно застосовувати під час опрацювання оглядових тем, скажімо «Літературний процес 70-90-х рр. XIX століття» або «Літературний процес 1917-1930 рр.», «Рух шістдесятників» тощо. Спочатку студенти працюють у «домашніх» групах, де всі мають однакове завдання: засвоїти матеріал підручника з української літератури. На наступному занятті викладач об'єднує студентів у 4 «експертні» групи відповідно до чотирьох розділів теми: «Суперечності літературного процесу», «Художній світ поезії», «Новаторські пошуки прози», «На ниві драматургії». Експерти мають добре осмислити зміст розділу і продумати, як краще подати матеріал у «домашніх» групах. Повернувшись у «домашню» групу, студент подає свою частину інформації відповідно до розроблених в «експертній» групі рекомендацій. Матеріал вважається опрацьованим, якщо його засвоїли всі студенти групи [4, с.5].

Варто зауважити, що групові технології можуть практикуватися на всіх етапах заняття з літератури: на початку замість опитування, одразу після викладу викладачем нового матеріалу, під час повторення та узагальнення.

Так, на початку заняття з літератури на 1-му курсі, коли вивчається роман Ю. Яновського «Вершники», а новела «Подвійне коло» вже прочитана, доречно використати технологію, яка має назву «коло ідей», згідно з якою всі групи виконують одне й те саме завдання, що складається з кількох питань: як можна пояснити використане декілька разів в новелі автором прислів'я «Тільки тому роду немає переводу, в якому браття милують згоду»? Чи є моральне виправдання братовбивству? Чи правий Оверко, коли говорить: «Рід переведеться, а держава стоятиме»? Коли малі групи завершили виконувати завдання, викладач запитує всі групи по черзі, поки вичерпаються ідеї. Як варіант можна запропонувати кожній групі записати сказане у зошити.

Висновки... Розглянувши особливості використання інтерактивних технологій на заняттях з української літератури, ми дійшли висновку, що процес навчання – не автоматичне вкладання навчального матеріалу в голову студента, а напружена розумова робота і його власна активна участь в цьому процесі.

Використання таких технологій не тільки сприяє ефективному розвитку студента, а й викладача, дає можливість для фахового росту, для зміни себе, для навчання разом зі студентами.

Список використаних джерел і літератури:

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Крамаренко С. Г. Інтерактивні техніки навчання, як засіб розвитку творчого потенціалу учнів / С. Г. Крамаренко // Відкритий урок. – 2002. – № 5-6. – С.7-10.
3. Кустовський С. М. Удосконалення самостійної навчальної діяльності майбутніх економістів: результати експериментальної перевірки авторської моделі / С. М. Кустовський // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2006. – № 6. – С. 48-53.
4. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / За заг. ред. О. М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2002. – 255 с.
5. Педагогічні технології в неперервній професійній освіті : Монографія / За ред. С. О. Сисоевої. – К. : ВПОЛ, 2001. – 502 с.
6. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : А.С.К., 2004. – 192 с.
7. Родинко А. Н. Проблемные задания в контексте самостоятельной работы иностранных студентов при обучении их русскому языку / А. Н. Родинко // Сучасні технології підготовки фахівців в умовах подальшого розвитку вищої освіти країни: Матеріали міжнародної науково-методичної конференції. – Харків: ХНАДУ, 2005. – С. 299-301.
8. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие / Г. К. Селевко. – М. : Народное образование, 1998. – 256 с.
9. Тарнопольский О. Б. Методика обучения английскому языку для делового общения : учебное пособие / О. Б. Тарнопольский, С. П. Кожушко. – К. : Ленвип, 2004. – 192 с.

Spysok vykoristanykh dzherel i literatury:

1. Dychkivska I. M. Innovatsiyni pedahohichni tekhnolohiyi / I. M. Dychkivska. – K. : Akademvydav, 2004. – 352 s.
2. Kramarenko S. H. Interaktivni tekhniki navchannia, yak zasib rozvytku tvorchoho potentsialu uchniv / S. H. Kramarenko // Vidkrytyi urok. – 2002. – № 5-6. – S.7-10.

3. Kustovskiy S. M. Udoskonalennia samostiinoi navchalnoi diialnosti maibutnix ekonomistiv : rezultaty eksperymentalnoi perevirky avtorskoi modeli / S. M. Kustovskiy // Naukovi zapysky TNPU im. V. Hnatiuka. Seriya : Pedahohika. – 2006. – № 6. – S. 48–53.

4. Osvitni tekhnolohii : navch.-metod. posib. / Za zah. red. O. M. Piekhoty. – K. : A.S.K., 2002. – 255 s.

5. Pedahohichni tekhnolohii v neperervnii profesiinii osviti : Monohrafiia / Za red. S. O. Sysioievoi. – K. : VIPOI, 2001. – 502 s.

6. Pometun O. I. Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia / O. I. Pometun, L. V. Pyrozhenko. – K. : A.S.K., 2004. – 192 s.

7. Rodinko A. N. Problemny'e zadaniya v kontekste samostoyatel'noj raboty' inostranny'x studentov pri obuchenii ix russkomu yazy'ku / A. N. Rodynko // Suchasni tekhnolohii pidhotovky fakhivtsiv v umovakh podalshoho rozvytku vyshchoi osvity krainy : Materialy mizhnarodnoi naukovo-metodychnoi konferentsii. – Kharkiv : KHNADU, 2005. – S. 299-301.

8. Selevko G. K. Sovremenny'e obrazovatel'ny'e tekhnologii: Uchebnoe posobie / G. K. Selevko. – M. : Narodnoe obrazovanie, 1998. – 256 s.

9. Tarnopol'skij A. B. Metodika obucheniya anglijskomu yazyku dlya delovogo obshheniya: uchebnoe posobie / A. B. Tarnopol'skij, S. P. Kozhushko. – K. : Lenvit, 2004. – 192 s.

Аннотация

Ирина Глотова

Использование интерактивных методов в организации самостоятельной работы студентов по украинской литературе

В статье проанализировано использование интерактивных методов в организации самостоятельной работы студентов по украинской литературе. Рассмотрены основы организации обучения в интерактивном режиме. Выделены и проанализированы групповые интерактивные методы, которые, по мнению автора, являются наилучшим вариантом организации учебного процесса, при котором студент является субъектом познавательной деятельности. Установлено, что использование таких технологий не только способствует эффективному развитию студента, но и преподавателя, даёт возможность для профессионального роста, для изменений себя, для обучения вместе со студентами.

Ключевые слова: самостоятельная работа, интерактивные методы, украинская литература, студент.

Summary

Iryna Hlotova

Usage of Interactive Methods in Organization of Individual Work of Students in Ukrainian Literature

In article the use of interactive methods in the organization of students' individual work in Ukrainian literature has been analyzed. Basics of the organization of training are studied in the interactive mode. Group interactive methods, which according to the author, are the best option of the organization of educational process at which the student is the subject of cognitive activity, have been singled out and analyzed. It is established that the use of such technologies not only promotes effective development of the student, but also the teacher, gives the chance for professional growth, for changes of himself or herself, for training together with students.

Key words: individual work, interactive methods, Ukrainian literature, student.

Дата надходження статті: «30» вересня 2014 р.

УДК 371.134:81'243:347.782 (045)

ЛЮДМИЛА ГЛУШОК,

*кандидат педагогічних наук
(м.Хмельницький)*

Особливості навчання іноземної мови студентів факультету мистецтв за спеціальністю «Образотворче мистецтво» в Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії

У статті висвітлюється проблема професійно орієнтованої іномовної підготовки студентів-бакалаврів факультету мистецтв за спеціальністю «Образотворче мистецтво», зокрема в Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії. Автором з'ясовано ступінь дослідженості даної проблеми на сучасному етапі та визначається важливість комунікативного, особистісно та професійно орієнтованого спрямування підготовки майбутніх фахівців з метою їхнього ефективного спілкування в академічному та професійному середовищі в галузі образотворчого мистецтва. Проаналізовано особливості курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням», а саме: професійно орієнтований зміст навчання, навчально-методичне забезпечення; описано процес формування граматичної та лексичної професійної компетенції, навичок професійного читання та письма за допомогою чітко визначеної тематики професійно орієнтованих текстів, підібраної термінологічної лексики та комплексу лексико-